

Μήνυμα της Παγκόσμιας Ημέρας Θεάτρου 2017

Ιζαμπέλ Ιπέρ

Μας βρίσκει εδώ, όπως και κάθε χρόνο την Άνοιξη, το 55^ο έτος εορτασμών της Παγκόσμιας Ημέρας Θεάτρου. Μια μέρα, σημαίνει 24 ώρες, που ξεκινούν πρώτα από το θέατρο Νο και το Bunraku, περνούν από την Όπερα του Πεκίνο και το Kathakali, καθυστερούν κάπου μεταξύ Ελλάδας και Σκανδιναβίας, από τον Αισχύλο έως τον Ίψεν, από τον Σοφοκλή στον Στρίντμπεργκ, μεταξύ Αγγλίας και Ιταλίας, από τη Σάρα Κέιν στον Πιραντέλλο, μα και στη Γαλλία μεταξύ άλλων, εδώ που βρισκόμαστε τώρα, στο Παρίσι, στην πόλη που εξακολουθεί να φιλοξενεί τα περισσότερα θεατρικά σχήματα από το εξωτερικό. Έπειτα, σε αυτές τις 24 ώρες, θα οδηγηθούμε από το Παρίσι στη Ρωσία, από τον Ρακίνα και τον Μολιέρο στον Τσέχωφ· μπορούμε ακόμη να διασχίσουμε τον Ατλαντικό για να καταλήξουμε σ' ένα πανεπιστήμιο στην Καλιφόρνια, όπου εκεί οι νέοι άνθρωποι ίσως ανακαλύπτουν εκ νέου το θέατρο. Γιατί το θέατρο πάντοτε αναγεννιέται μέσα από τις στάχτες του. Είναι η σύμβαση που πρέπει διαρκώς και ακαταπόνητα να καταργείται. Και έτσι παραμένει ζωντανό. Το θέατρο σφύζει από ζωή, αφηφώντας το χώρο και το χρόνο· τα πιο σύγχρονα έργα τρέφονται από τα επιτεύγματα των περασμένων αιώνων, τα πιο κλασικά ρεπερτόρια εκσυγχρονίζονται κάθε φορά που ερμηνεύονται ξανά.

Μια Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου, προφανώς, δεν είναι μια συνηθισμένη, καθημερινή, μέρα. Είναι η μέρα που αναβιώνει έναν απέραντο χωροχρόνο και για να επικαλεστώ αυτόν το χωροχρόνο θα ήθελα να καλέσω εδώ έναν γάλλο θεατρικό συγγραφέα, τόσο ταλαντούχο όσο και διακριτικό, τον Ζαν Ταρντιέ. Για το χώρο ερωτά ποια είναι η μακρύτερη διαδρομή από το ένα σημείο στο άλλο... Για το χρόνο προτείνει να μετρούμε σε δέκατα δευτερολέπτου το χρόνο που χρειαζόμαστε για να προφέρουμε τη λέξη «αιωνιότητα». Για το χωροχρόνο είπε επίσης: «Πριν κοιμηθείτε εστιάστε την προσοχή σας, νοερά, σε δύο σημεία στο χώρο και υπολογίστε πόσος χρόνος χρειάζεται, στο όνειρο, να πάτε από το ένα σημείο στο άλλο». Στη μνήμη μου έχω κρατήσει τη φράση «στο όνειρο». Φαίνεται ότι ο Ζαν Ταρντιέ και ο Μπομπ Γουίλσον έχουν συναντηθεί. Μπορούμε επίσης να συνοψίσουμε τη σημασία της Παγκόσμιας Ημέρας Θεάτρου μας, ανακαλώντας στη μνήμη μας τον Σάμουελ Μπέκετ, μέσα από τον οποίο λέει η Γουίλι, με εκείνο το σβέλο ύφος της: «Ω, τι όμορφη μέρα πρόκειται να ήταν». Καθώς σκεφτόμουν αυτό το μήνυμα, που είχα την τιμή να προσκληθώ να γράψω, ερχόντουσαν στη μνήμη μου όλα τα όνειρα, από όλες αυτές τις σκηνές. Έτσι, δεν ήρθα εντελώς μόνη σε αυτήν την αίθουσα της ΟΥΝΕΣΚΟ· όλοι οι χαρακτήρες που ερμήνευσα επάνω στη σκηνή είναι εδώ μαζί μου, οι ρόλοι που φαινομενικά με εγκατέλειπαν όταν όλα τελείωναν, μα που χάραξαν μέσα μου μια υπόγεια ζωή, έτοιμοι να βοηθήσουν ή να καταστρέψουν τους επόμενους ρόλους: Φαίδρα, Αραμίντ, Ορλάντο, Έντα Γκάμπλερ, Μήδεια, Μερτέιγ, Μπλανς Ντιμπουά... Με συνοδεύουν επίσης όλοι οι χαρακτήρες που αγάπησα και χειροκρότησα ως θεατής. Έτσι, ανήκω σε όλο τον κόσμο. Είμαι Ελληνίδα, Αφρικανή, Σύρια, Βενετσιάνα, Ρωσίδα, Βραζιλιάνη, Περσίδα, Ρωμαία, Γιαπωνέζα, Νεοϋορκέζα, γυναίκα από τη Μασσαλία, Φιλιππινέζα, Αργεντινή, Νορβηγίδα, Κορεάτισσα, Γερμανίδα, Αυστριακή, Αγγλίδα, πραγματικά ανήκω σε όλο τον κόσμο. Εκεί, στη σκηνή, βρίσκεται η πραγματική παγκοσμιοποίηση.

Στους εορτασμούς της Παγκόσμιας Ημέρας Θεάτρου 1964, ο Λόρενς Ολιβιέ ανακοίνωσε ότι μετά από αγώνες που διήρκησαν πάνω από έναν αιώνα, η Αγγλία απέκτησε το Εθνικό της Θέατρο και εξέφρασε αμέσως την επιθυμία του να το διαμορφώσει ως ένα διεθνές θέατρο, τουλάχιστον στο ρεπερτόριό του. Γνώριζε πολύ καλά πως ο Σαίξπηρ ανήκει στον κόσμο.

Με χαρά ανακάλυψα ότι το πρώτο Μήνυμα της Παγκόσμιας Ημέρας Θεάτρου το εμπιστεύτηκαν στον Ζαν Κοκτώ, μια τέλεια επιλογή, αφού είναι ο συγγραφέας του *Ο γύρος του κόσμου σε 80 μέρες*. Κι εγώ γύρισα τον κόσμο, με διαφορετικό τρόπο, έκανα το γύρο του κόσμου σε 80 θεατρικά έργα ή ταινίες. Περιλαμβάνω εδώ και τις ταινίες γιατί δεν βρίσκω ότι διαφέρουν οι ερμηνείες τους από το θέατρο και εκπλήττομαι κάθε φορά που το λέω, μα είναι αλήθεια, έτσι είναι. Δεν υπάρχει διαφορά.

Καθώς σας μιλώ εδώ δεν είμαι εγώ, δεν είμαι ηθοποιός, είμαι απλά ένας άνθρωπος από τους πολλούς που χρησιμοποιεί το θέατρο για να συνεχίσει να υπάρχει. Είναι, λίγο, καθήκον μας. Και ανάγκη μας: με άλλα λόγια: το θέατρο δεν υπάρχει χάρη σε μας, μάλλον χάρη στο θέατρο υπάρχουμε εμείς. Το θέατρο είναι παντοδύναμο, αντιστέκεται, επιβιώνει από το κάθε τι, πολέμους, λογοκρισία, φτώχεια. Αρκεί να πούμε «Το σκηνικό είναι μια γυμνή σκηνή μιας ακαθόριστης εποχής» και να προσθέσουμε έναν ηθοποιό. Ή μία ηθοποιό. Τι θα κάνει αυτός; Τι θα πει αυτή; Θα μιλήσουν; Το κοινό περιμένει, θα αναγνωρίσει, γιατί χωρίς το κοινό δεν υπάρχει θέατρο, ποτέ δεν πρέπει να το ξεχνάμε αυτό. Ένας μόνο θεατής στο κοινό είναι το κοινό. Μα ας μην είναι πολλές οι άδειες καρέκλες! Εκτός στον Ιονέσκο... Στο τέλος λέει η γριούλα: «Ναι, ναι, ας πεθάνουμε ενδόξως... Ας πεθάνουμε για να γίνουμε μύθος... τουλάχιστον θα αποκτήσουμε το δρόμο μας...»

Γιορτάζουμε την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου για 55 χρόνια τώρα. Στα 55 αυτά χρόνια είμαι η όγδοη γυναίκα που καλούμαι να μεταδώσω ένα μήνυμα και τελικά δεν ξέρω αν η λέξη μήνυμα ταιριάζει. Οι προγενέστεροί μου (η πλειοψηφία επιβάλλει το αρσενικό γένος!) μίλησαν για το θέατρο της φαντασίας, της ελευθερίας, της καταγωγής, συζήτησαν το πολυπολιτισμικό θέατρο, το θέατρο της ομορφιάς, το θέατρο που θέτει αναπάντητα ερωτήματα... Το 2013, μόλις πριν τέσσερα χρόνια, ο Ντάριο Φο είπε: «Έτσι, η μόνη λύση στην κρίση βρίσκεται στην ελπίδα ότι θα οργανωθεί ένας μεγάλος διωγμός εναντίον μας και ιδιαίτερα εναντίον των νέων ανθρώπων που επιθυμούν να μάθουν την τέχνη του θεάτρου: μια νέα διασπορά των *Commedianti*, των δημιουργών του θεάτρου, ο οποίοι αναμφισβήτητα θα αντλήσουν από ένα τέτοιο περιορισμό αφάνταστα οφέλη για μια νέα αναπαράσταση...». Τα αφάνταστα οφέλη μοιάζουν μια πολύ καλή συνταγή, που επάξια θα μπορούσε να περιληφθεί σε κάθε πολιτική ρητορική, δεν συμφωνείτε;... Και αφού βρίσκομαι στο Παρίσι, λίγο πριν τις προεδρικές εκλογές, εισηγούμαι σε αυτούς που φαίνεται ότι επιθυμούν να μας κυβερνήσουν να προσέξουν αυτά τα αφάνταστα οφέλη του θεάτρου. Όχι όμως κυνήγι μαγισσών!

Το θέατρο για μένα είναι ο άλλος, είναι ο διάλογος, η απουσία του μίσους. Η φιλία μεταξύ των λαών, δεν γνωρίζω πολύ καλά τι θα πει αυτό, μα πιστεύω στην κοινότητα, στη φιλία μεταξύ των θεατών και των ηθοποιών, πιστεύω στην ενότητα όλων αυτών που επανενώνει το θέατρο, τους θεατρικούς συγγραφείς, τους μεταφραστές, τους φωτιστές, τους σχεδιαστές κοστούμιών, τους σκηνογράφους, αυτούς που ερμηνεύουν το θέατρο και αυτούς που το δημιουργούν και αυτούς που το επισκέπτονται. Το θέατρο μας προστατεύει, μας προφυλάσσει... Μου φαίνεται πως μας αγαπά... όσο το αγαπάμε...

Θυμάμαι έναν παλιό σκηνοθέτη, ο οποίος κάθε βράδυ στα παρασκήνια, προτού να ανοίξει η αυλαία, φώναζε με στεντόρεια φωνή: «Τόπο για το Θέατρο!». Και αυτή είναι και η τελευταία μου φράση. Σας ευχαριστώ.

Ιζαμπέλ Ιπέρ | Isabelle Huppert

Βιογραφία

Η Ιζαμπέλ Ιπέρ σπούδασε τη ρωσική γλώσσα στο Ινστιτούτο Εθνικών (Σλαβικών) Γλωσσών και Ανατολικών Πολιτισμών, ενώ παράλληλα παρακολουθούσε μαθήματα υποκριτικής στη Σχολή de la rue Blanche και στην Εθνική Ακαδημία Δραματικών Τεχνών, στο Παρίσι. Μαθήτευσε κοντά σε διαπρεπείς καθηγητές όπως ο Ζαν-Λοράν Κοσέ και ο Αντουάν Βιτέζ.

Διακρίθηκε από τις πρώτες της εμφανίσεις στον κινηματογράφο, σε ταινίες όπως *Ο χορός των διεφθαρμένων (Les Valseuses)* του Μπερτράν Μπλιέ, *Aloïse* της Λιλιάν ντε Κερμαντέκ και *Ο ανακριτής και ο δολοφόνος (Le Juge et l'Assassin)* του Μπερτράν Ταβερνιέ. Για την ερμηνεία της στην ταινία *Για μια νύχτα αγάπης (La Dentellière)* του Κλοντ Κορετά απέσπασε το Βραβείο της πιο Υποσχόμενης Νέας Ηθοποιού από τη Βρετανική Ακαδημία Κινηματογράφου και Τηλεόρασης (BAFTA). Η συνεργασία της με τον Κλοντ Σαμπρόλ είχε ως αποτέλεσμα μια σειρά από εξαιρετικές ερμηνείες σε διάφορα είδη ταινιών όπως: κωμωδία [*Τέρμα τ' αστεία (Rien ne va plus)*], δράμα [*Μια υπόθεση γυναικών (Une affaire de femmes)*] και φιλμ νουάρ [*Μερσί για τη σοκολάτα (Merci pour le chocolat)*]. Η επιδεξιότητά της, καθώς και η βαθιά της κατανόηση της υποκριτικής τέχνης συνέτειναν στο να δώσει πνοή σε χαρακτήρες λογοτεχνικών διασκευών, όπως στην ταινία *Η κυρία Μποβαρύ (Madame Bovary)* και πολιτικών μυθιστοριών, όπως στην ταινία *Η γοητεία της εξουσίας (L'ivresse du rounoir)*. Τιμήθηκε με πολλά βραβεία για τις ερμηνείες της στις ταινίες του σκηνοθέτη Κλοντ Σαμπρόλ: Βραβείο καλύτερης ηθοποιού στο Φεστιβάλ Καννών του 1978, για την ταινία *Βιολέτ Νοζιέρ (Violette Nozière)*, Βραβείο καλύτερης ηθοποιού στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Βενετίας για την ταινία *Μια υπόθεση γυναικών (Une affaire de femmes)* και στο Φεστιβάλ Μόσχας για την ταινία *Η κυρία Μποβαρύ (Madame Bovary)*, καθώς και το Βραβείο καλύτερης ερμηνείας και το Βραβείο Σεζάρ καλύτερης γυναίκας ηθοποιού στο Φεστιβάλ Βενετίας για την ερμηνεία της στην ταινία *Η τελετή (La Cérémonie)*.

Συnergάστηκε με πολλούς διακεκριμένους σκηνοθέτες και καλλιτέχνες: Ζαν-Λυκ Γκοντάρ, Αντρέ Τεσιόν, Μορίς Πιαλά, Πατρίς Σερό, Μίκαελ Χάνεκε, Ραούλ Ρουίζ, Μπενουά Ζακό, Ζακ Ντουαγιόν, Κρίστιαν Βίνσεντ, Λώρενς Φερέρα Μπαρμπόζα, Ολιβιέ Ασάγιας, Φρανσουά Οζόν/Αν Φοντέν, Εύα Ιονέσκο, Γιακίμ Λαφόζ, Σερζ Μποζόν/Κατρίν Μπρεγιά, Γκιγιόμ Νικλού και Σάμουελ Μπενχετρίτ. Η Ιζαμπέλ Ιπέρ συνεργάστηκε και με σπουδαίους, διεθνούς φήμης σκηνοθέτες όπως ο Μάικλ Τσιμίνο, ο Τζόσεφ Λόσεϊ, ο Ότο Πρέμινγκερ, οι αδερφοί Ταβιάνι, ο Μάρκο Φερέρι, ο Χαλ Χάρτλεϊ, ο Ντέιβιντ Ο. Ράσελ, ο Βέρνερ Σρέτερ και ο Αντρέι Βάιντα, καθώς και ο Ρίθι Παν, ο Μπριγιάντε Μεντόζα και ο Χονγκ Σανγκ Σου.

Το Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Βενετίας την τίμησε με τον Ειδικό Χρυσό Λέοντα της Επιτροπής για το σύνολο της καριέρας της, καθώς και για την ερμηνεία της στην ταινία *Γκαμπριέλ (Gabrielle)* του Πατρίς Σερό.

Στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Καννών απέσπασε δύο φορές το Βραβείο καλύτερης ηθοποιού [τη δεύτερη φορά για την ερμηνεία της στην ταινία *Η δασκάλα του πιάνου, (La Pianiste)* του Μίκαελ Χάνεκε]. Στις Κάννες όμως θα βρεθεί και ως μέλος και προεδρεύουσα (στην 62^η διοργάνωση) της Κριτικής Επιτροπής του Φεστιβάλ Κινηματογράφου, αλλά και ως υπεύθυνη της τελετής.

Εκτός από τον κινηματογράφο, η Ιζαμπέλ Ιπέρ διαπρέπει και στο θέατρο στη Γαλλία, αλλά και διεθνώς. Έχει ερμηνεύσει ρόλους υπό τη σκηνοθετική καθοδήγηση του Μπομπ Γουίλσον

(Ορλάντο της Βιρτζίνια Γουλφ και *Κουαρτέτο* του Χάινερ Μίλερ), του Πέτερ Ζάντεκ (*Με το ίδιο μέτρο* του Ουίλιαμ Σαίξπηρ), του Κλοντ Ρεζί (*Ψύχωση 4.48* της Σάρα Κέιν και *Η Ιωάννα στην πυρά* του Κλωντέλ). Έχει ερμηνεύσει επίσης τη Μήδεια του Ευριπίδη σε σκηνοθεσία του Ζακ Λασσάλ στο Φεστιβάλ της Αβινιόν, την Έντα στο έργο *Έντα Γκάμπλερ* του Ερρίκου Ίψεν σε σκηνοθεσία του Ερίκ Λακασκάντ και τη Μπλανς στο *Ένα Λεωφορείο (A Tramway)*, βασισμένο στο *Λεωφορείο ο Πόθος* του Τένεσι Ουίλιαμς σε σκηνοθεσία του Κριστόφ Βαρλικόφσκι στο Théâtre de l'Odéon, το οποίο ταξίδεψε σε μια επιτυχή περιοδεία στην Ευρώπη και διεθνώς. Αξιοσημείωτη είναι και η ερμηνεία της δίπλα στην Κέιτ Μπλάνσετ στο έργο *Οι Δούλες* του Ζαν Ζενέ σε σκηνοθεσία του Μπένεντικτ Άντριους με το Θεατρικό Σχήμα Sydney στο New York City Centre, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Lincoln Center. Επιτυχώς περιόδεψε στην Ευρώπη και με το *Ψευδοεξομολογήσεις* του Μαριβώ, σε σκηνοθεσία Λικ Μποντί, αφού αυτό παρουσιάστηκε στο Théâtre de l'Odéon. Αυτή τη θεατρική περίοδο ερμηνεύει τη Φαίδρα στις *Φαίδρες [Phaedra(s)]* των Ουαζντί Μουαουάντ, Σάρα Κέιν και Τζον Μάξγουελ Κούτσι, σε σκηνοθεσία Κριστόφ Βαρλικόφσκι, μια παραγωγή που περιοδεύει σε Ευρώπη και διεθνώς.

Στον κινηματογράφο έχουν πρόσφατα παρουσιαστεί αρκετές ταινίες της: *Το Μέλλον (L'avenir)* της Μία Χάνσεν Λαβ, *Αμέσως τώρα (Tout de suite maintenant)* του Πασκάλ Μπονιτζέρ και *Εκείνη (Elle)* του Πολ Βερχόφεν (Φεστιβάλ Καννών 2016) και *Σουβενίρ (Souvenir)* του Μπαβό Ντεβούρν. Το 2017 θα κυκλοφορήσει η τέταρτη ταινία της σε συνεργασία με τον Μίκαελ Χάνεκε, *Αίσιο Τέλος (Happy End)* μαζί με ένα έργο σε σκηνοθεσία του Σερζ Μποζόν, τιλοφορούμενο *Κυρία Χάιντ (Madame Hyde)*. Η Ιζαμπέλ Ιπέρ έχει πρόσφατα τιμηθεί με πολλά βραβεία στις Ηνωμένες Πολιτείες, μεταξύ των οποίων το Βραβείο Gotham και η Χρυσή Σφαίρα καλύτερης ηθοποιού για την ταινία *Εκείνη (Elle)*, ένας ρόλος για τον οποίο προτάθηκε για Όσκαρ Α΄ Γυναικείου Ρόλου.

Η Ιζαμπέλ Ιπέρ είναι Ιππότης του Εθνικού Τάγματος της Λεγεώνας της Τιμής, Ιππότης του Εθνικού Τάγματος Αξίας και Διοικητής του Τάγματος Γραμμάτων και Τεχνών στη Γαλλία.

Μετάφραση: Αγγέλα Χριστοφίδου